

BELEIDSPLAN 2017-2020

WOORD VOORAF

Voor u liggen de plannen *2017-2020* van School der Poëzie (SdP). Dit plan schetst onze voornemens voor de komende vier jaar in Amsterdam en daarbuiten.

SdP brengt kinderen en jongeren - en incidenteel volwassenen - op een laagdrempelige en effectieve manier in contact met hoogwaardige poëzie: werk van Nederlandse dichters, maar ook poëzie uit andere landen. Dat doen we door lesmateriaal en -methoden te ontwikkelen én door onze vele programma's. Programma's waarin het lezen, luisteren en ervaren van poëzie net zo vanzelfsprekend zijn als het schrijven en presenteren.

Het bereik van en de waardering voor onze activiteiten zijn uit te drukken in cijfers en percentages. Maar er is ook een toegevoegde waarde, die minstens zo belangrijk is. De Vlaamse dichter en poëziebeschouwer Herman de Coninck omschreef die als volgt in zijn essay uit de gelijknamige bundel *Over de troost van pessimisme*.

'Toen ik ooit les gaf, poëzie, aan jongens die daar helemaal niet om gevraagd hadden, was de eerste vraag: moeten we dat kennen voor het examen? Nee, voor het leven, zei ik. En de tweede vraag was: waartoe dient dat dan?

Ik vond dat een erg domme vraag, en probeerde kwaadaardig te onthouden wie ze gesteld had. Poëzie dient namelijk nergens toe, en dat is op zich al een verdienste. Deze wereld wordt verpest door zijn utilitarisme, als iets niet meer meteen winstgevend is, deugt het niet. Dus leve het nutteloze. Waartoe dient een wandeling door het bos? Hoeveel is dat waard? Wat mag zo'n bos kosten? Hoeveel kost stilte?

Bij dit soort vragen denk ik altijd aan het gedicht 'Ziekenbezoek' van Judith Herzberg:

'Mijn vader had een uur lang zitten zwijgen bij mijn bed.
Toen hij zijn hoed had opgezet
zei ik, nou, dit gesprek
is makkelijk te resumeren.
Nee, zei hij, nee, toch niet,
je moet het maar eens proberen.'

Ik zei dus: precies de nutteloosheid van poëzie is een protest tegen al wat in deze wereld aan de orde is. Dit is een maatschappij van hebben. Poëzie hoort tot het rijk van het zijn.

Eigenlijk zeg ik dit achteraf. Als ik het toen gezegd had, was ik een goeie leraar geweest. Het was wat ik ongeveer had kunnen zeggen, had ik niet met de mond vol tanden gestaan. Hoe langer ik sindsdien echter over die vraag gedacht heb, hoe minder dom ik ze ging vinden, maar hoe onvullender mijn antwoord erop.

Poëzie dient namelijk wél ergens toe.

[...]

Een van de dingen waar poëzie toe bijdraagt, is begrip.

Daar hoort eigenlijk al bij dat je poëzie op het eerste gezicht vaak niet begrijpt. Zelfs als het lijkt van wel, is zo'n eerste indruk nogal eens bedrieglijk. [...]

Het domein van het begrip, in tweërlei zin: begrijpen wat er staat, en dat nooit te vroeg menen voor elkaar te hebben, èn begrip opbrengen voor wat je hebt menen te begrijpen.'

Die toegevoegde waarde, dat is de kerntaak van School der Poëzie. Lezen, discussiëren, denkbeelden verwoorden, zelf schrijven en presenteren: het zijn waardevolle, wezenlijke ervaringen. Ze stimuleren de fantasie, het zelfvertrouwen en het vermogen je te verwonderen en te genieten van taal, kunst en cultuur. Ze geven een impuls aan het kritisch vermogen en de communicatieve vaardigheden, en dragen daarmee bij aan de kwaliteit van onze

samenleving. Want taalvaardigheid en kennis van kunst, traditie en cultuur zijn onlosmakelijk verbonden met volwaardig burgerschap.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 worden onze uitgangspunten kort weergegeven. In hoofdstuk 2 staan onze inhoudelijke plannen en concrete programma's: reguliere activiteiten, projecten en programma's op maat (inclusief overzicht van wat wordt gecontinueerd en wat nieuw is) en sluit af met een korte beschrijving van de stand van zaken in 2016.

Hoofdstuk 3 bevat de zakelijke consequenties van onze plannen: marketing, verwachte prestaties en begroting.

Wij hopen van harte op steun voor ons plan. En we verzekeren u dat niet alleen *wij* zeer verheugd zouden zijn als dit plan kan worden gerealiseerd.

De directie en bestuur van School der Poëzie,

Herma Hofmeijer
Ester Naomi Perquin
Ramsey Nasr
Michael Defuster
Ben Hurkmans
Myrle Tjoeng (bestuur)

Ilonka Verdurmen
Sarien Zijlstra (directie)

1 UITGANGSPUNTEN

School der Poëzie bestaat ruim twintig jaar en heeft in die tijd een schat aan expertise opgebouwd. In dit hoofdstuk leest u eerst wat onze inhoudelijke uitgangspunten zijn en vervolgens welke activiteiten wij structureel uitvoeren, het hoofdstuk wordt afgesloten met de zakelijke stand van zaken.

1.1 Uitgangspunten

Hoogwaardige Nederlandstalige en buitenlandse poëzie op een laagdrempelige manier toegankelijk maken voor een jong publiek, dat is het voornaamste streven van School der Poëzie. Dat krijgt vorm door:

- lessen en lesmethodes voor en op scholen in heel Nederland en daarbuiten;
- theaterprogramma's met poëzie en poëziepresentaties in Nederland en daarbuiten;
- *cross-overs* van poëzie met andere (kunst)disciplines;
- ontmoetingen met dichters;
- ontsluiting van lesmateriaal en methodieken voor derden;
- doorstroom van talenten.

Zo'n zestig procent van de middelbare scholieren gaat naar het vmbo: veelal grote scholen, bevolkt door jongeren met heel diverse culturele achtergronden, waar het taalniveau vaak een probleem vormt. Poëzie krijgt daar weinig aandacht. SdP heeft een methodiek ontwikkeld om juist die doelgroep actief te betrekken bij het lezen, schrijven, vertalen, voordragen, vormgeven en presenteren van poëzie.

Onze methodiek, die poëzie en taalonderwijs integreert, sluit aan bij de belevingswereld van die jonge populatie. Door de praktijkgerichtheid, de laagdrempeligheid, door de aandacht voor verschillende culturen. Een professionele, speelse en enthousiasmerende aanpak zijn de belangrijkste kenmerken. Onze poëziedocenten lezen en bespreken gedichten, geven gerichte schrijfopdrachten, helpen met bijschaven tot een zo hoog mogelijk niveau, veelal gevolgd door een optreden in een theater, waarbij ze ook begeleiding bieden. Daardoor groeien niet alleen het inzicht in taal en poëzie, maar ook het zelfvertrouwen. De jongeren presenteren hun werk in een professionele, artistieke setting, als onderdeel van publieksvoorstellingen, begeleid en omringd door professionele musici, dansers, dichters en andere kunstenaars. Zo staan jonge amateurdichters broederlijk naast ervaren rotten.

De kracht van onze projecten berust op kwaliteit: de unieke aanpak, de goed opgeleide poëziedocenten, de professionele medewerkers, ons uitgebreide netwerk. Docenten met ieder hun specialisatie, én de didactische kwaliteiten om effectieve lessen te verzorgen. Met ieder hun eigen werkring en eigen netwerk, zodat uitwisseling en innovatie organisch tot stand komen. Bekende dichters als poëziedocent. Kunstenaars uit allerlei disciplines in het theater: dansers, muzikanten, dichters, freestylers, acteurs, filmers en vj's. Deskundigen in de jury's. En dichters en schrijvers participeren graag, want zij maken via onze programma's op hun beurt kennis met een nieuw, jong publiek.

Onze werkzaamheden bestaan uit het verzorgen van lessen, ontwikkeling en uitvoering van projecten en adviseren over inhoud en aanpak van lessen en projecten, zoals thematiek en lesmethoden. Dit gebeurt veelal op verzoek en meestal in samenwerking met diverse partners. De lessen zijn vaak thematisch; denk aan schrijven op basis van herinneringen, taal en cultuur, of een dichter. Elk jaar leggen wij nieuwe contacten met scholen – en daarmee vaak met theaters, bibliotheken, musea en andere instellingen in de omgeving – en groeit ons netwerk. Vanwege onze ervaring met een activerende, multidisciplinaire aanpak die deelname aan het culturele leven stimuleert, vragen partnerorganisaties ons regelmatig om educatieve programma's te ontwikkelen. Een aspect dat daarbij ook een rol speelt is onze ervaring met culturele diversiteit, die vanzelfsprekend is in onze activiteiten; we streven ernaar zowel in de klas als op het podium mensen met uiteenlopende culturele achtergronden te presenteren. Dit is een vaak onderbelicht aspect van ons werk: niet iedereen kan werken met een tweede klas vmbo autotechniek – zoals ook niet iedere docent een groep van tweehonderd mensen uit het bedrijfsleven voor poëzie kan enthousiasmeren.

Wij zijn ervan overtuigd dat School der Poëzie met deze aanpak bijdraagt aan een gezonde samenleving, en binnen Amsterdam aan een stad waar kunst en cultuur voor iedereen aanwezig zijn. Zo'n stad is nu leefbaar en aantrekkelijk, en op termijn duurzaam. Dat vraagt – naast een robuuste inhoud – om flexibiliteit: de veerkracht om effectief te anticiperen en te reageren op ontwikkelingen, en om voortdurend door te ontwikkelen. Dat soort

flexibiliteit kenschetst SdP – hoewel dat in deze tijd niet altijd eenvoudig is. Want een stad die internationaal vermaard is omdat zij bruist en kolkt van de cultuur, is dat mede dankzij de luchtbelletjes die opborrelen uit haar haarvaten, ook – juist – in die uithoeken waar wij actief zijn.

*Het zand rood van het bloed
De lucht zwart van de rook
Het afketsen van kogels
Het ontploffen van bommen
Het krijzen van scheurend ijzer
De schuimkoppen op de zee zijn als
een wolkendeken voor
de gestorven soldaten
Soldaten vechtend voor hun leven*

Totale vernietiging is wat ik zie

Sandro van Eijck, 2^e klas vo, 2015

2 ACTIVITEITEN 2017-2020

In de huidige periode heeft School der Poëzie, ondanks afnemende financiële ruimte, het bestaande aanbod redelijk op niveau weten te houden en inhoudelijk verder ontwikkeld, nieuwe projecten opgezet, samenwerkingsverbanden uitgebouwd en nieuwe publieksgroepen aan zich weten te binden. De komende periode willen we vanzelfsprekend voortbouwen op deze lijn én verdieping aanbrengen.

Aandachtspunten daarbij zijn:

- innovatie van het bestaande aanbod;
- samenwerking;
- doorstroom van talent;
- overdracht en ontsluiting van kennis.

Kernactiviteiten van School der Poëzie zijn:

- PoëzieRevue (Nederlandstalige poëzie);
- Het cluster programma's in Vers (actuele poëzie);
- Het (nieuwe) project Poëzie van binnen naar buiten (VMBO, poëzie en maatschappij);
- Lessen & projecten op maat gemaakt & methodieken.

Alle vormen van poëzie kunnen een plek krijgen in onze lessen en programma's. Heeft een organisatie of school behoefte aan specifieke programma's, lessen of projecten? Wij verzorgen een passende aanpak, bijvoorbeeld over een dichter, een genre, een stroming, een periode of dichtvorm. Daarbij kunnen we putten uit de grote kennis van ons team, van Nederlandstalige poëzie tot poëzie van ver over de grenzen. Elk jaar weer weten scholen en organisaties ons te vinden, programma's die hun kracht bewezen hebben en een vaste plek hebben verworven in het aanbod van scholen en bibliotheken in binnen- en buitenland.

2.1 POËZIEREVUES *lessen Nederlandstalige poëzie en podiumprogramma voortgezet onderwijs*

Het hoogtepunt van veel projecten van School der Poëzie is de *PoëzieRevue*: jongeren (van een of meerdere scholen; tot zo'n tweehonderd deelnemers per keer) presenteren hun eigen werk tijdens een theaterprogramma. Dit trekt altijd volle zalen – leerlingen, familie, bekenden en andere belangstellenden - en biedt de bezoekers een inspirerende show met diverse professionele kunst disciplines in een lokaal theater. Aan de Revue gaat een traject vooraf: onder begeleiding van onze professionele docenten lezen de deelnemers een brede selectie Nederlandstalige poëzie, van Vondel tot Hanlo, van Lucebert tot Nasr. Daarvoor gebruiken we onze basisbundel of een van onze thematische werkbundels, tijdens gemiddeld drie lesuren op school. Met steun en advies van de docenten/dichters leren de leerlingen hoogwaardige poëzie lezen en laten zich daardoor inspireren, om vervolgens zelf de pen ter hand te nemen. De geselecteerde jonge schrijvers oefenen hun voordracht tijdens een speciale voordrachtstraining. Na het overwinnen van de plankenkoorts zijn er voor de

winnaars prijzbeke, applaus en een sterke stimulans door te gaan met het lezen, schrijven en vertolken van gedichten.

Het is de PoëzieRevue *Classic* (met een basisselectie Nederlandstalige poëzie) waar veel vraag naar is. Dit programma biedt ruimte aan verschillende thema's en *cross-overs* met andere disciplines. De afgelopen jaren resulteerde dit onder meer in revues rond Surinaamse dichters, actuele Nederlandstalige poëzie en beeldende kunst. Het concept is onverslijtbaar en voorziet in al onze doelstellingen: lezen en praten over poëzie, zelf schrijven en nadenken, selecteren en voordragen, én 'beleven'. Deelnemende leerlingen besteden totaal zo'n vier tot vijf uur aan het traject. Alle onderdelen van het project kunnen naar wens van de opdrachtgever worden aangepast. Ieder jaar wordt gepuzzeld om alle aanvragen voor de revues zo veel als mogelijk te kunnen voldoen, maar de vraag is zo groot dat we helaas niet alle scholen kunnen bedienen. Vervangende projecten worden gewaardeerd (denk aan poëzie gecombineerd met museumbezoek), maar de PoëzieRevue scoort onverminderd hoog qua waardering.

Bij ons op school zitten moeilijke kinderen die wel een boost kunnen gebruiken. Dat ze bij School der Poëzie op het podium kunnen staan is goed voor hun ego. Voor veel kinderen is het de eerste keer dat ze in een theater komen. Het is heel spannend voor ze. Schrijven en taal zijn niet echt makkelijk, maar als ze zelf iets hebben geschreven, zijn ze daar echt trots op. Ze laten hun gedicht ook altijd aan hun mentor zien. En ook wij docenten kunnen eens trots zijn op onze leerlingen.

- Hennie Kapitein, Zuiderlicht College,

Moeilijke gebeurtenissen of gevoelens verwoorden en vormgeven tot iets waar ze trots op zijn - daar zie je onze leerlingen van groeien.

- Nicolette Bunnik, Sweelinckcollege

Ik sta iedere keer versteld van de persoonlijke dingen waarover leerlingen durven te schrijven. Op het podium laten ze echt iets van zichzelf zien. Ze kunnen zich uiten in taal en in beeld, en dat is voor deze leerlingen heel belangrijk.

- Marja Hanekroot, CS Buitenveldert

Honorering van de vraag

De PoëzieRevue, ons populairste product, continueren wij de komende jaren natuurlijk graag, met, net zoals in de vorige Kunstenplanperiodes, prioriteit voor kansarme en moeilijk bereikbare groepen – in de praktijk vaak leerlingen van vmbo-scholen. Het vervult ons met een zekere trots dat vele scholen elk jaar weer onze PoëzieRevues bestellen: dat geeft blijk van waardering voor de kwaliteit van dit project. In Amsterdam is de vraag groter dan met het huidige budget kan worden verwezenlijkt. Gezien de kwaliteit van het traject, het geringe aanbod van poëzie in de reguliere les Nederlands of Cultuureducatie en ons brede netwerk van (vmbo-)scholen kiest SdP er expliciet voor om het aanbod in Amsterdam de komende periode terug te brengen naar het niveau van voor de bezuinigingen van 2013.

Samenwerking

Inmiddels hebben we afspraken gemaakt met theater De Meervaart en de OBA over gereduceerde kosten voor het zaalgebruik in de komende periode. Met de OBA is daarnaast afgesproken om aan bezoek aan OBA-zaal Theater van 't Woord ook een rondleiding door de bibliotheek te koppelen. Zo maken jongeren via de Revues kennis met de OBA. Daarnaast wordt inhoudelijk een invulling van de Revues ontwikkeld die meer interactie inhoudt van dichter met publiek, en een grotere rol voor bestaande poëzie.

De samenwerkende literaire organisaties in Amsterdam (SdP, Slaa, Perdu, Read My World en hun partners) willen de komende jaren meer aandacht schenken aan het jaarlijkse thema-gebied van het festival Read My World

(RMW). Dit betekent dat SdP auteurs die afkomstig zijn uit dat jaarlijks thema-gebied inhoudelijk betreft bij een aantal Revues met scholen voorafgaand aan het festival. Dit biedt de deelnemende jongeren een uitgelezen kans om kennis te maken met internationale schrijvers en dichters die in Amsterdam te gast zijn, en verrijkt de expertise van SdP op het gebied van brede literaire samenwerkingen.

Innovatie

In de komende periode geven we ook de theatrale vormen in de Revue een nieuwe impuls, zoeken nieuwe *cross-overs* met dans, muziek, vj-art en decorelementen. Daarnaast bieden we in de Revue en de lessen die daaraan voorafgaan ruimte aan bijzondere vormen van poëzie presentatie. Denk hierbij aan de Poetry Slam en Spoken Word. Dit vormt ook een mogelijke opmaat tot publiciteit, zo leren recente tv-optredens van jongeren uit Sneek op TV Friesland en uit Rotterdam in de Havenloods live.

In 2015 organiseerde SdP een succesvolle dag in de Stadschouwburg met 1200 jongeren. De Stadschouwburg was dermate enthousiast dat zij SdP vroeg om dit jaarlijks te doen. In de periode 2017-2020 verwezenlijken we dit door jaarlijks een AmsterdamXL Revue te organiseren waarin alle Amsterdamse winnaars van dat seizoen, voormalige winnaars én talenten een plek krijgen. Dit versterkt de continuïteit in aandacht voor poëzie en betrokkenheid bij Amsterdamse letteren.

Samengevat

Gecontinueerd:

- PoëzieRevues met diverse inhoud voor met name vmbo

Nieuw:

- Het aanbod van de PoëzieRevue in Amsterdam voor scholen terugbrengen op het niveau van voor 2013
- Jaarlijks in enkele Amsterdamse Revues plaats bieden aan het taalgebied dat *Read my World* in het komende festival aandacht geeft
- Innovatie van de theatrale elementen van de PoëzieRevue
- Jaarlijks 1 PoëzieRevue XL met winnaars, voormalige winnaars en talenten

2.2 Het cluster programma's in Vers – actuele Nederlandstalige poëzie

De VSBPoëzieprijs, in 1994 in het leven geroepen door het VSBfonds, is de jaarlijkse prijs voor een actuele Nederlandstalige poëziebundel. Elk jaar worden er vijf bundels genomineerd. Sinds 1997 zorgt SdP voor een literaire-educatieve inbedding van de VSB-poëzieprijs via het programma *Vers*, rond de genomineerde bundels. Het bestaat in de kern uit lessen en bijzondere PoëzieRevues voor derde klassen van het voortgezet onderwijs in Nederland en België, lessen voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs, en het programma *Essay en debat* speciaal voor vijfde en zesde klassen van het voortgezet onderwijs.

VERS Essay en Debat: *podiumprogramma vijfde en zesde klassen voortgezet onderwijs*

De essentie van het deelprogramma Essay en debat is het in teams debatteren over stellingen rond actuele poëzie, gevolgd door de presentatie van zelfgeschreven essays. De beste debaters en essayisten gaan door naar het VERS SLOTDEBAT in Amsterdam. Dit programma begint in de klas: aan de hand van stellingen worden daar uiteenlopende gedichten besproken, en wordt er gedebatteerd over verschillende criteria. Vervolgens selecteren de deelnemers een gedicht uit het aanbod als inspiratiebron voor hun essay, en zoeken zelf een aanvullend of contrasterend Nederlands gedicht. Tussen de drie- en vierhonderd jongeren van verschillende scholen schrijven mini-essays over geselecteerde gedichten, onder meer uit het werk van dichters die de afgelopen twintig jaar werden genomineerd voor de VSB Poëzieprijs. Daarmee wordt er diepgaand aandacht besteed aan eigentijdse Nederlandse poëzie. Het bijzondere aan dit programma is dat het op een onverwachte en inspirerende manier aandacht van jongeren voor poëzie genereert, én reflectie over concrete gedichten stimuleert. Docenten staan regelmatig versteld door de reacties van hun leerlingen.

Mei 2015 In de avond vond het VERS slotdebat plaats. Onder leiding van Rick de Leeuw werden de degens gekruist over het verschijnsel poëzie en presenteerden jongeren hun essays. Chams Eddine Koutabi van het Lyceum Deurne (Antwerpen) werd uitgeroepen tot de beste poëzie-debater van de Benelux! Antje Meiresonne van Sint-Bavohumaniora Gent kwam als beste essayist uit de bus.

Elk jaar wordt in Amsterdam in april of mei de slotmanifestatie georganiseerd, waarvoor kinderen en jongeren van heinde en verre naar Amsterdam komen voor een dag die in het teken staat van poëzie en elkaar ontmoeten. De dichters zijn veelal *live* aanwezig.

VERS Landelijke manifestatie

Elk jaar in mei komen enkele honderden jongeren uit heel Nederland en België naar Amsterdam. Enkel van hen brengen hun gedicht ten gehore in de spannende finale van *Vers*. – nadat ze uit de bus zijn gestapt gaan ze naar het grote podium om hun optreden te oefenen. De andere jongeren krijgen een poëziewandeling door Amsterdam, workshops en ontmoetingen met dichters en schrijvers tot het moment dat de finale gaat beginnen. In 2015 werd de Landelijke manifestatie uitgevoerd in de Stadsschouwburg in Amsterdam. 24 bussen met honderden kinderen, jongeren en oudere jongeren kwamen naar Amsterdam voor de finales. Met *Vers* wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het toegankelijk maken van nieuwe poëzie.

Sinds 2015 is de Belgische De Coninckprijs (het Belgische equivalent van de VSBPoëzieprijs) mede basis voor het aanbod in *Vers*.

Enkele duizenden kinderen en jongeren uit Nederland en België maken elk jaar via dit project kennis met de beste actuele Nederlandstalige poëzie. De aanpak is steeds sterker gericht op samenwerking en uitvoering met scholen, bibliotheken en organisaties. Het cluster programma's in het kader van *Vers* loopt vanaf de bekendmaking van de nominaties voor de VSBPoëzieprijs in november tot en met mei, als de finale van de Landelijke manifestatie plaatsvindt in Amsterdam, en de winnaars in de verschillende categorieën met hun secondanten naar Amsterdam komen voor een spannende dag die geheel in het teken staat van poëzie.

Dit jaarlijks terugkerend cluster literatuur educatieve programma's op scholen en in theaters in Nederland en België is zeer succesvol. In de periode 2017-2020 zet SdP *Vers* voort, met een krachtig accent op lokale inbedding en meer samenwerking met bibliotheken, in het verlengde van de huidige jaarlijkse samenwerking met de bibliotheken van Nijmegen, Den Haag en Amsterdam en andere culturele organisaties en gemeenten (Hengelo, Gent). Met deelnemende scholen maken we structurele afspraken over deelname voor een aantal jaren, zoals we nu al doen in Rotterdam, Antwerpen en Sneek. Structurele deelname blijkt namelijk te zorgen voor een groter bereik en een hogere kwaliteit van de geschreven poëzie. In deze meerjarige aanpak doen jongeren in het ene jaar mee aan de *Vers-Revue*, en in een volgend jaar aan *Essay en Debat*. Elk jaar organiseren we acht revues en zes debatten.

Wat een indrukwekkende programmering heeft VERS, duizelingwekkend! Ongelooflijk slim in elkaar gezet, en ik denk een fenomenale stimulans voor het onderwijs. Ik had wel gewild dat jullie al bestonden toen ik nog op school zat.

- Anne Vegter, Dichter des Vaderlands

Met Vers wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het toegankelijk maken van nieuwe poëzie – niet alleen met jongeren maar juist ook de docenten van de scholen voor wie deze poëzie vaak echt nieuw is én de ouders en belangstellenden die de openbare publieksprogramma's van Vers bijwonen.

Samenwerking

De bestaande samenwerking met Poetry International, Poëziecentrum Gent, de stichting VSBPoëzieprijs wordt gecontinueerd. De incidentele samenwerking met de bibliotheken van Rotterdam, Nijmegen, Breda, Den Haag een geven we een structureel karakter.

De Stadsschouwburg en SdP hebben het voornemen om in de periode 2017-2020 de jaarlijkse finale plaats te laten vinden in de Stadschouwburg (met dan 's avonds het programma PoëzieRevue XL, zie hierboven).

Vanaf 2017 strijden de winnaars van de voorrondes van het Essay- en Debatprogramma van Vers tegen elkaar te in een bijzondere editie tijdens Poetry International in Rotterdam (en natuurlijk kunnen ze daar ook andere programma's bijwonen).

Innovatie en doorstroom

De theaterprogramma's binnen Vers (VersRevue en Essay&Debat) worden ieder jaar vernieuwd op basis van de genomineerde bundels. Verder krijgen de genomineerde dichters een groter aandeel in het programma. In het lopende seizoen wordt hiermee al geëxperimenteerd - wat recent een mooi optreden van Geert van Istendael opleverde, die op hartstochtelijke wijze zijn liefde voor Hölderlin uitte voor een geïnteresseerd publiek van 250 jongeren.

Samengevat

Gecontinueerd:

- Lessen en VersRevue's voor havo en vwo in Nederland en België
- Lessen en Vers Essay- en Debatrondes voor havo en vwo in Nederland en België
- Jaarlijkse slotmanifestatie Vers in Amsterdam

Nieuw:

- Bijzondere Essay- en Debateditie tijdens Poetry International

2.3 Poëzie van Binnen naar Buiten - tweejarig poëzieprogramma voor vmbo en lokale instellingen, poëzie en maatschappij

Het startschot voor *Poëzie van Binnen naar Buiten* klonk eind 2013 in Zwolle, waar tweedeklassers van vmbo-school Carolus Clusius museum de Fundatie bezochten onder begeleiding van docenten van SdP. Tijdens en na afloop van het bezoek schreven zij gedichten over kunstwerken die ze hadden gezien.

Waar de suppoosten op scherp stonden - niet vaak ontving het museum dergelijke groepen vmbo-leerlingen - genoten de jongeren, en schreven zij de sterren van de hemel. Enkele weken later keerde de groep terug in het museum; alle leerlingen posteerden zich naast het kunstwerk van hun keuze, en zij droegen hun gedichten over die werken voor aan de langslappende museumbezoekers. Hiermee wekten zij en hun gedichten zowel verbazing als ontroering.

Veel vmbo-leerlingen hebben een negatief zelfbeeld en lijden aan faalangst. *Poëzie van Binnen naar Buiten* doorbreekt dit patroon in vele opzichten. Jongeren lezen voor aan kleuters, bezoeken een museum en kiezen een 'eigen' kunstwerk uit en presenteren hun gedicht aan volwassen bezoekers die vaak geboeid en verrast staan te luisteren. Hun werk wordt vormgegeven en gedrukt als ansichtkaart, als miniposter opgehangen in de openbare ruimte. Mensen van aanzien bezoeken de presentaties, journalisten, politici, bibliothecarissen, stadsdichters en schrijvers en luisteren naar hun werk. De ontmoetingen zijn voor beide partijen leerzaam en soms onthullend. Een banketbakker in Zwartsluis die met oneindige liefde vertelde over zijn werk, werd geëerd met een gedicht waarin de toewijding die hij had getoond ontroerend werd beschreven.

VERGEET IK NOOIT MEER

*Op een dag heb ik over u zoveel geweten
Vergeet ik nooit meer
Een iemand die zoveel voor anderen doet
Negeer ik nooit meer.*

School der Poëzie heeft met Poëzie van Binnen naar Buiten (PBB) een samenstel van projecten ontwikkeld waarbij poëzie de motor is, en waarbij de projecten zich ontwikkelen van binnen- naar buitenschools. Per stad of school ontwikkelen we werk materiaal; klanten kunnen kiezen voor een algemene of lokaal gebonden leerlijn. Inmiddels is, na twee jaar werken met dit concept in vijf plaatsen, een overdraagbare, inhoudelijke leerlijn met werkproces samengesteld. Op scholen in gemeenten als Amsterdam, Dronten, Oss en Zwolle werd collectief gestart, waarna deelprojecten in hogere klassen volgden. In dit kader ontstaan deelprojecten - *meet and greets* met samenwerkende instellingen, bundels samenstellen, museumbezoek, buurtwandelingen, bedrijfsbezoeken – waarop scholieren reflecteren in korte gedichten.

De relatief lange looptijd loont: jongeren leren hun omgeving beter kennen, hun indrukken beknopt weergeven, én zichzelf presenteren bij verschillende gelegenheden. Door de positieve reacties van jongeren en scholen is er veel belangstelling ontstaan voor dit project. Voor de komende periode zijn er verzoeken uit Bolsward en Almelo om PBB in hun plaats te verwezenlijken. In de periode 2017-2020 wil SdP op vier scholen in vier plaatsen Poëzie van Binnen naar Buiten uitvoeren – ook bij Poëzie van Binnen naar Buiten geldt dat de intensiteit van een project zeer waardevol is en zorgt voor integratie. Concreet doen jaarlijks 300 jongeren mee aan de verschillende deelprojecten en wordt per jaar 1 bundel uitgebracht, waarin via poëzie en beeld de geschiedenis van hun omgeving wordt verteld. Jongeren leren beter schrijven, hun gevoelens om te zetten in taal en kijken op een andere manier naar de omgeving.

Poëzie en omgeving

Kinderen en jongeren die opgroeien in een kansarme omgeving weten vaak weinig van de achtergronden, geschiedenis en ontwikkeling van hun stad, buurt en directe leefomgeving – simpelweg omdat ze daar niet mee in aanraking komen; soms komen ze zelfs nauwelijks buiten hun eigen straat. Daarin verbetering brengen is één van de doelen van het project *Poëzie en omgeving*. Een opmerkelijk en bijzonder succesvol onderdeel van dit project is de ontwikkeling en productie van een boekje dat de geschiedenis van dorp of stad ontsluit - met fotografie, illustraties, historische informatie, liedteksten én gedichten. Menig burgemeester schreef een voorwoord. Jongeren kregen een voorbereidende les op school en maakten onder begeleiding van een poëziedocent een omgevingswandeling langs de historisch interessante plaatsen. Via gerichte kijkopdrachten ontdekken zij hun omgeving opnieuw, verkennen deze verder, en schrijven vervolgens aan de hand van opdrachten op school gedichten waarin ze hun indrukken verwerken.

Poëzie en Beeld

In het project Poëzie en Beeld bezoeken jongeren een tentoonstelling en schrijven een gedicht over een kunstwerk dat hen bijzonder aanspreekt. Kijken naar kunst en je indrukken kernachtig verwoorden slecht de drempel naar het museum. Betrokkenheid is gegarandeerd, omdat het project uitmondt in een openbare activiteit waarbij jongeren hun eigen gedichten presenteren naast het kunstwerk van hun keuze in het museum.

Poëzie in bedrijf

Samen met het bedrijfsleven wordt het concept van museumbezoek en het verwoorden van indrukken in korte gedichten vertaald naar een nieuw concept, waarin vmbo-leerlingen uit de groepen 3 en 4 een rondleiding krijgen door een bedrijf en hun

indrukken in korte gedichten weergeven. Met het bedrijf wordt vervolgens een presentatie georganiseerd. Zo maken deze jongeren op niet-alledaagse wijze kennis met poëzie én met het dagelijks leven in een bedrijf.

Poëzie van Binnen naar Buiten combineert het lezen en schrijven van poëzie met bezoek aan een theater, een bedrijf, een museum, de directe omgeving. Vmbo-scholieren doen gedurende twee jaar mee aan deze deelprogramma's. Doel: door middel van taal hun omgeving op een andere manier zien en beleven. Hierdoor leren zij beter schrijven en hun gedachten omzetten in taal.

Samenwerking en doorstroom

In PBB werkt School der Poëzie nauw samen met lokale instellingen, bibliotheken, gemeenten, archieven en bedrijven in de omgeving van de scholen. In iedere plaats vergt dat intensieve inzet en samenwerking met vele partijen. Voor de komende periode zijn er verzoeken uit Bolsward en Almelo. In totaal willen we dit project vanaf 2017 tot 2020 uitvoeren met vier scholen in vier plaatsen. Op plaatsen waar PBB eerder is uitgevoerd zullen deelprojecten opnieuw worden uitgevoerd, per school en plaats verschilt dat.

Samengevat

Gecontinueerd:

- Jaarlijks de start van een tweearig traject op één vmbo-school in een andere plaats
- Jaarlijkse publicatie van één omgevingsbundel.

Nieuw:

- Deelprojecten zoals b.v. *Poëzie en omgeving* in verschillende plaatsen

2.4 Lessen en projecten op maat en methoden – van lokaal tot internationaal

De tak lessen en workshops is de afgelopen jaren verder uitgegroeid, en dat zal naar verwachting de komende jaren doorgaan. Met grote regelmaat werkt SdP samen met andere organisaties door vragen te beantwoorden, kennis van poëzie en didactiek te delen, en informatie te geven over het organiseren en inrichten van poëzieprogramma's. In dat kader noemen we *Junigedicht* in het Amsterdamse Westerpark, *De Rode Loper op School*, een project rond de dichter Mandelstam, een project rond herinrichting van de *Vijzelgracht* in Amsterdam, *Bijlmer Boekt*, *Revue de Pare*, *Van Dale's Kinderkalender*, de *VPRO* en filmer John Albert Jansen.

NACHT

De woestijn

De woorden vliegen

Ik ben boos en verdrietig

Ik lees

de woorden

Ik probeer ze te pakken

maar ik ben alleen

Farah (Groep 7) inspiratie Osip Mandelstam

Er is een vruchtbare uitwisseling tussen onze eigen programma's en die in samenwerking met andere organisaties. Naast de zelfstandig aangeboden programma's en lessen aanvraag zijn er regelmatige samenwerkingsverbanden die de komende jaren worden voortgezet.

Kasteeljuweel (met het Muiderslot)

Kasteeljuweel is een wedstrijd in de stijl van de wedstrijden van de Rederijkers. Nu laten jongeren zich inspireren door beelden en tentoonstellingen in het Muiderslot – de gedichten van P.C. Hooft ontbreken daarbij natuurlijk niet – met tweemaal per jaar (voorjaar en najaar) een feestelijke afsluiting in de Ridderzaal van het Muiderslot.

Read My World en What comes from afar...

In Amsterdam heeft SdP in 2013 in nauwe samenwerking met SLAA en Perdu het festival *Read My World* ontwikkeld, een internationaal literatuurfestival voor jonge en vaak onbekende talenten. Het festival zet elk jaar een taalgebied in de schijnwerpers. Zo komen dichters en schrijvers naar Nederland die via hun werk lezers en luisteraars kennen laten maken met hun wereld. Het festival is de afgelopen jaren uitgegroeid tot een pareltje in het Nederlandse literatuur aanbod. Voor *Read my world* ontwikkelde School der Poëzie *What comes from afar...*: jaarlijks werken jongeren van verschillende Amsterdamse scholen met materiaal van gastschrijvers op dit festival. Tijdens het festival

ontmoeten zij de schrijvers, en wisselen - ten overstaan van het publiek - hun eigen creaties uit met die van de 'echte' auteurs.

Scholen in de Kunst en Kunsthal KAdE

In Amersfoort organiseren we elk jaar een project voor vmbo-scholieren met *Scholen in de Kunst en Kunsthal Kade*, waarin jongeren de nieuwe tentoonstelling in Kunsthal KAdE bezoeken, daarover schrijven, en hun eigen werk presenteren bij de tentoonstelling. Zie het gedicht hieronder, geïnspireerd door de tentoonstelling *Land Art Expedition*, en ook in de Kunsthal geëxposeerd.

*Het riet danst in de wind als een danser
in het zwanenmeer
begeleid door het geraas van ventilatoren
Het geruis als een orkest in de stille zaal
Het riet staat in rijen als soldaten
in de strijd,
strikt en recht voor hun laatste gevecht
bereid om hun leven te geven
Het riet vast geboeid door
de mens gemaakte ketens
om voor altijd bewonderd te kunnen worden*

Nina Hesselink, M3B, bij *Rietvelden bewogen door ventilatoren* van Marinus Boezem

Samenwerking

Waar mogelijk zoekt SdP de samenwerking; zo zijn wij een van de oprichters (samen met SLAA en Perdu) van het festival *Read My World*, waarbij ook jaarlijks via het festivalthema inspiratie wordt opgedaan voor een traject in het onderwijs. Ook is samengewerkt met Stichting Lezen, rond activiteiten in de Poëzieweek, en in projecten met onder meer Huis van Gedichten, Scholen in de Kunst, bibliotheken in het hele land, musea zoals de Fundatie, KAdE en Jan Cunen.

Er komt de komende jaren een krachtiger focus op onze Amsterdamse activiteiten. De hoofdstad biedt namelijk niet alleen een rijke bodem voor het werken met poëzie en jongeren – ook blijkt dat projecten en programma's van SdP vervolgens vaak ingang vinden buiten Amsterdam. In de stad hebben we de laatste jaren een stevig samenwerkingsverband opgebouwd met de lokale lettereninstellingen *Slaa*, *Perdu* en *Read My World*. De Rode bioscoop en Flint hebben aangegeven zich hierbij te willen aansluiten.

Gezamenlijk vormen we een adequate basisinfrastructuur voor de letteren in Amsterdam, van waaruit we met onze eigen samenwerkingspartners een volwaardige letterenketen willen vormgeven. Inhoudelijk starten de vier organisaties bij de jaarlijkse aandachts-taalgebied voor *Read My World* de komende jaren:

- in 2017 Black USA;
- in 2018 de regio rond Koerdistan;
- in 2019 het gebied met Berber-talen (Marokko, Algerije).

Gedurende het jaar reserveren de organisaties in hun programmering ruimte voor werk uit de gekozen regio's en voor projecten met groepen Amsterdammers die er vandaan komen of affiniteit mee hebben. Voor SdP betekent dit: binnen ons reguliere jaarprogramma speciale lestrajecten en revues ontwikkelen rond werk dat te maken heeft met de jaarlijkse aandachtsgebieden. Daarbij betrekken we de samenwerkingspartners en ons verdere netwerk op organische wijze. Door ook samen te werken aan marketing en publiciteit, zetten we gezamenlijk een volgende stap in de samenwerking binnen Amsterdam met grote inhoudelijk raakpunten dat voor een breed publiek interessant is én vernieuwend in creëren van literair aanbod in een wereldstad.

De combinatie van autonomie en regelmatig overleg en samenwerking staat garant voor een fijnmazig letterenaanbod; tezamen bereiken we de haarvaten van de stad. SdP werkt in alle stadsdelen op scholen van alle types en werkt samen met de *OBA* aan een leerlijn voor letteren in Amsterdam. *Perdu* richt zich specifiek op verdieping en talentontwikkeling, *Slaa* geeft vorm aan de meerpolige stad door programma's in cultuurhuizen. *Read My World* trekt jong talent uit alle uithoeken van de wereld naar Amsterdam, en staat daarmee borg voor internationale uitwisseling. De komende jaren stellen de samenwerkende organisaties programmering, marketing en publiciteit optimaal op elkaar af, zodat deze *bottom up* werkwijze een voorbeeld kan vormen voor stedelijke letterenketens die een breed en gedifferentieerd publiek bereiken. Daarnaast verwachten we, net als de afgelopen jaren, in samenwerking met ons netwerk elk jaar enkele bijzondere programma's op maat samen te stellen en uit te voeren. Dergelijke intensieve samenwerking is inspirerend en

verrijkend, waardoor het geheel meer is dan de som der delen.

In oktober '15 vond de derde editie van het internationale literatuurfestival Read My World plaats. In de talkshow What Comes From Afar interviewden jongeren van het Hervormd Lyceum West, Spinoza Lyceum en De nieuwe Havo / Bredero Lyceum in vloeiend Engels the Venopian Solitude (Maleisië) en Dyah Merta (Indonesië). Voorafgaand aan het festival lazen en bespraken meer dan 250 jongeren van drie Amsterdamse scholen het werk van de dichters en schrijvers van het Read My World Festival. Geïnspireerd door dit werk schreven ze gedichten en korte verhalen. Een selectie van deze 'dichters' in de dop bracht hun eigen werk op de planken.

Talentontwikkeling

De leerlijn van SdP begint in het primair onderwijs, en loopt door tot de examenklassen van het voortgezet onderwijs. Bijzondere talenten nemen we graag onder onze hoede. We bieden leerlingen die via wedstrijden, lessen en projecten geïnteresseerd zijn geraakt, gelegenheid om zich verder te ontwikkelen, door tips en advies via internet, e-mail-coaching, (onderling) telefonisch contact en - klassiek - met poëziedocenten. Op onze website vinden jonge dichters speciaal ontwikkelde schrijfoopdrachten en leestips, ze worden uitgenodigd voor masterclasses door dichters, ze kunnen dichters ontmoeten, interviews bijwonen met dichters over hun werk en werkwijze, optredens bijwonen, zelf voordragen op festivals en in (kleine) theaters, ook buiten schooltijd. Wederzijdse inspiratie, uitwisseling en (multi)culturele diversiteit werken daarbij als stimulans.

Hi!

Mijn naam is Nejra Burzic, ik ben 20 jaar oud en woon in Rotterdam. Ik heb zo een 8 jaar geleden meegedaan aan poëziewedstrijd Vers die door jullie was georganiseerd voor kinderen en heb toen de eerste plaats gewonnen voor Rotterdam. Nou ben ik onlangs weer serieus te werk gegaan met mijn poëzie.... (mail 30-07-2015)

Philip Rozema (22) is nu huisdichter van de RU Groningen – deelname aan de programma's van SdP gaven hem de stimulans om het dichten een vaste plek in zijn leven te geven (ontmoeting 27-01-2016)

De komende periode maken we ruimte om samen de collega-organisaties in Amsterdam de doorstroom van talent stevig ter hand te nemen. Talenten en winnaars van de Revue-trajecten krijgen een vaste speciale plek in de letterenavonden zoals Bijlmer Boekt, Revue de Paré en Noorderwoord. Met iedere jongere maken we vervolgens aparte afspraken over hoe ze verdergaan met schrijven en lezen. Dat kan bijvoorbeeld met workshops bij Perdu en in hun programma Vers van het Mes of de Dichtersmarathon, dat kan via een schrijfwedstrijd van de Schrijversschool en uitgeverij Querido, dat kan via Kunstbende. Gezamenlijk streven is de jongeren voor een langere periode te binden aan het lezen, zelf schrijven en de letteren, en we zorgen gezamenlijk voor de begeleiding daarbij. Het is de bedoeling op langere termijn een *rookiesysteem* op te bouwen, waarin de jongeren leren van oudere jongeren, die iets verder zijn in hun ontwikkeling. De begeleidende organisaties bieden ook ondersteuning bij contacten met uitgevers en optredens op andere podia. Het inhoudelijke accent ligt voor SdP bij kennisoverdracht over poëzie en lees- en schrijfvaardigheid. Daarbij hopen we te voorzien in de sterke behoefte aan contact met andere jonge dichters van jongeren die zich willen bekwamen in poëzie (zo bleek in 2009 uit een afstudeeronderzoek naar talentontwikkeling in de poëzie aan de Universiteit van Utrecht).

Expertiseoverdracht

Een derde aandachtspunt is het ontsluiten en doorgeven van inhoudelijke en didactische kennis en ervaring. Zo deelt School der Poëzie graag haar gedurende ruim twintig jaar opgebouwde schat aan lesmateriaal. Dit ontsluiten we de komende vier jaar digitaal. Daarnaast zorgen we voor training(smateriaal) voor docenten die zich willen bekwamen in lettereneducatie: met een tweejaarlijkse cursus scholen we docenten (bij). Hierbij is aandacht voor theorie over poëzieopvattingen, praktijkles over didactische vaardigheden, lesbezoeken, lessen voor specifieke doelgroepen (zoals het vmbo).. In dit kader wordt ook gepubliceerd en wordt onderzoek uitgevoerd op scholen. De cursus wordt samengesteld in overleg met dichter-docent Jos van Hest. Met de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) is afgesproken de cursus de komende vier jaar ook open te stellen voor bibliotheekmedewerkers. Hiermee is in 2015 een begin gemaakt. De ervaringen worden gedeeld met andere bibliotheken. Met de OBA is afgesproken het taal- en letterenaanbod in de stad verder te stroomlijnen, tot een

voor scholen duidelijk en logisch aanbod. Daartoe organiseert de OBA in overleg met ook organisaties als Taalvorming, de Schoolschrijver een symposium rond lettereneducatie.

De eerdergenoemde vorming van een 'literaire keten' in Amsterdam en het gezamenlijk werken aan talentontwikkeling, expertiseoverdracht en een gestroomlijnd educatie aanbod vormen de komende jaren een basis voor een breed, goed samenwerkend, Amsterdams literair netwerk.

Internationaal

Omdat het Nederlandse taalgebied niet ophoudt bij de driesprong in Vaals, zijn Vlaamse scholen en literaire organisaties een natuurlijke partner voor SdP. Steeds vaker organiseren wij activiteiten in Antwerpen, Gent en Gentbrugge. Het Poëziecentrum en de gemeente Gent hebben onze activiteiten in hun stad de afgelopen jaren stevig gesteund, en hebben laten weten dat ook de komende jaren te willen doen.

Onze programma's met dichters, lessen en workshops hebben vaker een internationaal vervolg: de resultaten van het project rond de dichter Mandelstam leverde veelbelovende contacten op in Petersburg, voor drie organisaties uit Duitsland, twee uit België en twee uit Nederland wordt komende zomer een Literatour georganiseerd: een fietstocht met jongeren naar Frankfurt, met als thema literatuur en poëzie in het kader van de Frankfurter Buchmesse. In dat kader is ons ook gevraagd om in Munster een project op te zetten met Nederlands en Duitse jongeren.

Overdracht van onze expertise vormt een tweede internationale poot: via het Europese subsidieprogramma Erasmus+ hebben wij de afgelopen twee jaar een project gecoördineerd met de universiteit van Manno, een jongerenorganisatie in Toulouse en een letterenorganisatie in Sicilië: daarin stond overdracht van de werkwijze centraal. Onze aanpak is inmiddels geïntroduceerd op een middelbare school.

Ook in de toekomst blijft SdP internationaal actief, mede door de jaarlijkse samenwerking met Read My World en de talrijke projecten in buurland België. We streven ernaar daarnaast een langjarig project te ontwikkelen rond onze, ook in onze buurlanden inmiddels geroemde, specialiteit: poëzie-educatie. Ditmaal gaat het om poëzie-educatie in Europa, zo mogelijk met meerdere samenwerkingspartners uit Duitsland, Frankrijk, Zwitserland en Spanje¹. De ervaring leert dat we onze methodieken effectief kunnen overbrengen in een internationale context, en dat de internationale component een extra aantrekkelijke dimensie toevoegt aan onze projecten: door actieve cultuurbeleving een brug slaan tussen jongeren. Dit is ook wat onze buitenlandse partners aanspreekt. Voor de onze werkwijze met laagopgeleiden bestaat internationaal veel belangstelling (via het netwerk van YPoetry² en Erasmus+).

Samengevat

Gecontinueerd:

- Lessen en workshops op maat op verzoek van scholen en andere organisaties
- Samenwerking met huidige partners zoals Kunsthal Kade, het Muiderslot, *Read My World* en de Rode Loper op School

Nieuw:

- Lessen en begeleiding van talenten in Amsterdam in samenwerking met andere organisaties
- Jaarlijkse ontwikkeling van lessen rond het aandachts-taalgebied van festival *Read my world*
- Scholing in lettereneducatie
- Ontsluiting SdP-archieef
- Uitwerking van de 'literaire keten' in Amsterdam, in samenwerking met verschillende Amsterdamse letterenorganisaties
- Ontwikkeling dan wel entamering van een eenmalig Europees traject van poëzie-educatie volgens de SdP-aanpak (buiten begroting).

¹ Onze Zwitserse partner in Erasmus+ 2015 wees SdP op het volgende project en stelde voor om op Europees niveau naar een netwerk rond lesgeven in poëzie te groeien - een prachtig plan:

http://www.europeansharedtreasure.eu/detail.php?id_project_base=2012-1-LT1-GRU06-07136.

² YPoetry was een in 2012 door EACEA gefinancierd project rond poëzie en jongeren met organisaties uit Engeland, Duitsland en België, ontwikkeld en gecoördineerd door SdP.

2.5 Stand van zaken 2016

Ruim twintig jaar ervaring, het breed netwerk en de flexibele organisatie maken School der Poëzie landelijk toonaangevend. In onze standplaats Amsterdam realiseren we lokale, nationale en internationale manifestaties. Amsterdam is onze thuisbasis, hier zijn wij geworteld in vele scholen en instellingen; hier maken jaarlijks duizenden kinderen en jongeren kennis met poëzie. Vanuit die kweekvijver ontwikkelt de één zich tot dichter, de ander tot rapper, en begint een derde te neuzen in bibliotheekbundels, en wordt cultuurconsument – allemaal nadat zij de kracht van woorden en de schoonheid van poëzie hebben leren kennen.

Bij het ingaan van het *Kunstenplan 2013-2016* werd SdP – evenals vele anderen in de cultuursector – geconfronteerd met een korting op de structurele subsidies (ruim 45%). Met bijdragen van de gemeente Amsterdam en het Letterenfonds (€ 77000,-³) stonden wij voor de opgave om aan de vraag te voldoen én de kwaliteit te bewaren. De vraag van scholen naar met name het project PoëzieRevue bleef, zeker in Amsterdam, onveranderd hoog. Met het fors lagere budget konden we daar echter niet meer voor alle scholen in voorzien. Om ons met veel zorg opgebouwde netwerk niet te verliezen en waardevolle contacten te behouden, ontwikkelden we met deze scholen andere – goedkopere - trajecten. Tijdens evaluaties bleken de meeste scholen echter sterk de voorkeur te geven aan de kwaliteit en output van het PoëzieRevue-traject. Tegelijkertijd bleek het werven van extra publieke gelden vrijwel onmogelijk, door nieuwe voorwaarden in subsidieregelingen (zoals de zogenoemde Muur van Hadrianus: organisaties met subsidies boven een ton mogen geen aanspraak maken op ander publiek geld). Dankzij forse bijdragen van twee grote private fondsen aan de projecten Vers en PBB, enkele kleine bijdragen en giften, en de resterende reserve van het vorige Kunstenplan, slaagden we er toch in onze activiteiten en prestaties vrijwel te handhaven op het niveau van de het vorige Kunstenplan. De afgelopen drie jaar namen jaarlijks gemiddeld ruim 10.000 kinderen en jongeren deel aan onze lessen en workshops (in programma's variërend van twee uur les tot twintig uur activiteiten per groep), en ruim 7.000 bezoekers woonden jaarlijks onze presentaties en podiumprogramma's bij, zoals de PoëzieRevue.

Evenals in voorgaande kunstenplanperiodes bleef de *output* van SdP onveranderd hoog. Daarmee levert School der Poëzie als cultureel ondernemer een waardevolle bijdrage aan de letterendiscipline en de poëzie, en aan de ontwikkeling van de Amsterdamse, Nederlandse en Europese jeugd. De combinatie van kwaliteit en laagdrempeligheid staat niet alleen borg voor een adequate kennismaking met de discipline poëzie, maar ook voor de doorgifte van waardevol erfgoed op de lange termijn.

Inmiddels beginnen zich, door continue budgetkrapte, haarscheurtjes af te tekenen. Onze overheadkosten zijn laag (klein kantoor, compacte staf, grote groep freelancers), en we werken nog sterker dan voorheen projectmatig: samenwerking levert inhoudelijk profijt op in het bereiken van bijzondere groepen en publiek voor een bepaald project. Onze medewerkers werken uitermate hard, maar er was de afgelopen jaren geen ruimte voor loonindexering of een redelijke overwerkvergoeding. Inhoudelijk wisten we ook de afgelopen drie jaar ons aanbod met een relatief kleinschalige opzet telkens te vernieuwen én onveranderd hoge kwaliteit te leveren aan een breed publiek. Maar er is weinig ruimte voor innovatie van ons bestaande aanbod, uitbouw van internationale activiteiten en aandacht voor extra marketing of publiciteit. Van het laatste restje frictiegeld wordt begin 2016 een nieuwe website ontwikkeld – de huidige is ruim twaalf jaar oud.

Irshaad Kaijoem, winnaar van een eerste prijs bij Kasteeljuweel, een poëziewedstrijd die SdP jaarlijks organiseert samen met het Muiderslot, deed mee in 2010 en schreef daar voor het eerst van zijn leven een gedicht. Eind 2015 werd hij uit alle eersteprizewinnaars van de afgelopen dertien jaar gekozen om als eerste jongere het 'Hooftjuweel' in ontvangst te nemen: een speciaal ontworpen penning die hij ontving uit de handen van P.C. Hooftprijs-winnares Anneke Brassinga. Over deze ervaring zegt de inmiddels 21-jarige Irshaad:

'Ik wist niet dat ik een gedicht kon schrijven en ik had nooit gedacht dat mijn gedicht gekozen zou worden. Toen ik het in de Ridderzaal moest voorlezen was ik ontzettend zenuwachtig. Ik werd geholpen om het gedicht goed voor te lezen en ik vond het geweldig dat mensen naar mij luisterden en mijn gedicht mooi vonden. En nu heb ik een eigen vitrine met daarin mijn gedicht.'

Waar zal je me vinden

Je zal me vinden

³ Het bedrag dat het Letterenfonds beschikbaar had en heeft voor literatuureducatie kent een plafond van € 77.000,-.

*Je zal me vinden bij de groene bladeren
Bij de groene bladeren aan de korte takjes
De korte takjes dicht aan de grond
Bij de grond waar alles groeit
Waar alles bij elkaar komt
Waar rode lieveheersbeestjes zijn
Waar de beestjes diep in de koude
Ruwe aarde leven
Je zal me vinden bij de groene groententuin
Daar zullen de stengels van de goudsbloemen
En kattenkruid hoog in de lucht
Samen met de wind mee zweven
Je zal me vinden daar waar de nachtegalen
Hun zachte en rustvolle gezang laten horen
Daar waar je ogen geen rust krijgen
In elk ooghoek beweegt er een mier
Een muis, een vlieg en misschien zelfs een vogel
Daar waar de dikke stammen met de grote takken
Rode grote appels bevatten
Daar waar je dit alles vindt, zul je mij vinden*

3 ZAKELIJK 2017 - 2020

School der Poëzie is een erkende betrouwbare partner voor vele partijen, die van jaar tot jaar aantoont dat zij met relatief weinig middelen veel kan bereiken én daarbij kwaliteit kan garanderen. SdP bereikt een breed, jong publiek. Wij verwachten dat ook de komende jaren weer te kunnen doen. Het extra werk van de afgelopen periode, het hanteren van bezuinigingen, het vinden andere inkomstenbronnen, en de structurele onzekerheid waarmee projectfinanciering gepaard gaat, maken versteviging van de basis in Amsterdam van groot belang.

Dit alles is reden om voor de komende jaren expliciet te kiezen voor uitbreiding van onze structurele activiteiten (in Amsterdam), voor een investering in de inhoudelijke kwaliteit van onze projecten en programma's, en voor intensivering van samenwerkingsverbanden. Buiten Amsterdam kiezen wij voor consolidatie van onze activiteiten.

De te verwachten prestaties, het publieksbereik en de financiële vertaling van de plannen zijn gebaseerd op de ervaring van de laatste jaren. Die ervaring leert dat wij elke Kunstenplanperiode, naast de projecten en programma's die zichzelf inmiddels hebben bewezen, nieuwe concepten ontwikkelen, vaak in samenwerking met andere partijen. Deze worden gefinancierd uit daartoe te werven additionele middelen. Hierbij kan worden gedacht aan het door onze Russische partners voorgestelde Russisch-Nederlandse uitwisselingsproject rond de dichter Osip Mandelstam. In dergelijke gevallen kunnen voorbereiding en planvorming worden gerealiseerd uit de algemene middelen, en wordt voor de uitvoering geworven.

Dat alles heeft gevolgen voor marketing en publiciteit, voor onze activiteiten, bezoekersaantallen en de spreiding, en voor onze jaarbegroting. Welke gevolgen precies, dat wordt hieronder nader toegelicht.

3.1 Marketing en publiciteit

Het marketing- en publiciteitsbeleid van School der Poëzie rust de komende periode op de volgende pijlers:

- persoonlijke benadering
- internet en sociale media
- goodwill vertalen in publiciteit
- gezamenlijke campagnes.

Het werkerrein van School der Poëzie bestaat veelal uit scholen en maatschappelijke organisaties. In die sector is marketing via het netwerk de belangrijkste factor in het werven van klanten en afzetten van projecten . Wij kiezen

dan ook altijd voor een persoonlijke, individuele benadering van potentiële klanten. De ervaring leert dat dat het snelste werkt⁴.

Complicerende factor daarbij is de afnemende rol van literatuureducatie in het onderwijs. Met name poëzie dreigt langzamerhand te verdwijnen uit de curricula van scholen. Op veel scholen wordt bij het vak Nederlands meestal een zeer beperkt aantal uren gewijd aan poëzie - en dan nog vooral gericht op historische stromingen - en op het vmbo nog minder. Bij het vak Culturele en kunstzinnige vorming (CKV) heeft literatuur vaak in het geheel geen plaats. Werden onze projecten in het verleden regelmatig in het kader van CKV uitgevoerd, sinds 2013 gebeurt dat vrijwel uitsluitend bij het vak Nederlands. Of deze ontwikkeling blijvend is, kunnen we nog niet zeggen. SdP heeft wel bepaalde activiteiten meer gebundeld - ook vanuit de constatering dat veel scholen geen geld hebben. Scholen zijn niet draagkrachtig en hebben een sterke focus op leervakken. Poëzie-educatie is niet verplicht. Prijsverhogingen kunnen derhalve slechts mondjesmaat worden toegepast.

De kwaliteit van de docenten van SdP, de flexibiliteit in aanpak én het regelmatig terugkeren op scholen maakt dat de projecten en programma's bekend worden en zijn en op goede receptie kunnen rekenen. Potentiele klanten/scholen worden altijd persoonlijk en individueel benaderd - de ervaring heeft geleerd dat dat het snelste werkt. Gaat een project eenmaal van start dan zorgt SdP voor een professionele publicitaire randomgeving: flyers, persberichten, het zoeken contact met de media - de activiteit komt daarmee op een "hogere" plan, voor de deelnemers is dat vaak een extra reden om poëzie "toch wel interessant" te gaan vinden. Activiteiten met jongeren zijn goed voor het imago van scholen, bibliotheken en bedrijven. De komende periode toekomst zetten we die *goodwill* om in extra publicitaire aandacht.

In Amsterdam is er sprake van "overvraag" naar de PoëzieRevue-trajecten. Met organisaties die geen Revue kunnen krijgen maken wij plannen voor aparte lesprojecten. Buiten Amsterdam werkt SdP met pasklare plannen of op maat gemaakte projecten die voor de jongeren een aanwinst zijn, zodat er reden is om te participeren in een project. Voor grotere projecten organiseren we op de scholen/met instellingen bijeenkomsten waarop we voorlichting geven over het project en de gang van zaken. Daarnaast gebruiken we nieuwsbrieven, de [website](http://www.schoolderpoezie.nl) (www.schoolderpoezie.nl) [Twitter](https://twitter.com/schoolderpoezie) (twitter.com/schoolderpoezie) en [Facebook](https://www.facebook.com/schoolderpoezie) om regelmatig nieuws en ontwikkelingen te brengen.

Vanaf 2017 staat samenwerking van de letterenorganisaties in Amsterdam nog prominenter op agenda dan nu het geval is. Daarom is een deel van het publiciteitsbudget van SdP (en Slaa, Perdu en RMW) geormerkt voor gezamenlijke campagnes ter promotie van de openbaar toegankelijke activiteiten. Wij willen - naast aandacht voor Revues en andere podiumactiviteiten ook aandacht uitgaan naar het creëren van een collectieve digitale letterenagenda, het uitroepen van "een schrijver van de maand", posters door Amsterdam, aandacht voor de internationale component van de schrijvers van RMW in heel het Amsterdamse aanbod e.v. Een extra investering zal ook worden gedaan in de website van SdP; de ontsluiting van lesmateriaal en publicaties rond literatuur- en poëzie educatie is een speerpunt voor de komende jaren, waarbij, gezien de internationale activiteiten van SdP ook het vertalen van andere Europese talen zal meegenomen worden.

De te verwachten prestaties, publieksbereik en de financiële vertaling van de plannen bouwen voort op de ervaring van de laatste jaren en houden rekening en extra ruimte voor de nieuwe aandachtspunten zoals die zijn geformuleerd voor de periode 2017-2020.

3.2 Activiteiten, bezoeken en spreiding

In de programma's van SdP zijn de deelnemers altijd actief bezig in de vorm van lessen nemen, zelf schrijven en zelf presenteren, en daarbij wordt in vrijwel alle programma's de stap gezet naar een bezoek aan een museum, theater, bedrijf of bibliotheek, om zo een brug te slaan naar andere kunst disciplines. Daarnaast zijn er openbare activiteiten (zoals lezingen, voorstellingen en presentaties) die worden bijgewoond door én de deelnemers aan lessen én 'losse' bezoekers, vaak belangstellenden in literatuur, of schooldocenten en ouders.

In Amsterdam leggen we de komende jaren nóg nadrukkelijker de focus op de jaarlijkse PoëzieRevues voor de vele (vmbo-)scholen en samenwerkingsprojecten. In de rest van de Randstad en daarbuiten kiezen we voor prolongatie van de populaire activiteiten Vers en PBB, met vergelijkbare deelnemersaantallen.

⁴ <http://www.sardes.nl/PB159-Monitor-Cultuuronderwijs-VO-2015.html>

De activiteiten van SdP zijn veelzijdig. Hieronder worden de prestatiecijfers van onze structurele activiteiten toegelicht aan de hand van de verschillende AFK-categorieën. Evenals in de hierna volgende toelichting op de begroting wordt het aantal activiteiten voor alle vier jaren van de komende periode vooralsnog per jaar identiek ingeschat. Een structureel aanbod is cruciaal- de ervaring heeft geleerd dat juist literatuur en educatie gebaat zijn bij langjarige inzet.

In de loop van de periode zullen zeker schommelingen optreden in aantallen in alle categorieën – samenhangend met incidentele projecten die de komende jaren⁵ zullen worden toegevoegd.

Producerende activiteiten (1)

SdP maakt de komende vier jaar jaarlijks eenmalig een nieuwe poëzievoorstelling (werktitel PoëzieRevueXL) voor en met de winnaars van PoëzieRevue's van het lopende jaar én oud-winnaars (en talenten) uit Amsterdam uit de laatste twintig jaar. In het overzicht op internet wordt dit beschouwd als jaarlijks één nieuwe eigen productie omdat deze inhoudelijk en qua invulling van jaar tot jaar opnieuw wordt gemaakt.

Bestaande voorstellingen als de PoëzieRevue, het Essay en Debat en de Versfinale worden weliswaar elke editie hernieuwd en opnieuw ingevuld maar zijn niet opgenomen in deze categorie.

Uitvoerende activiteiten (Amsterdam 22, buiten 10, buitenland 3)

Hieronder is het totaal aantal openbare voorstellingen opgenomen waarbij zowel deelnemers aan lessen als gewoon publiek aanwezig zijn in de zaal.

Naar raming worden per jaar in Amsterdam uitgevoerd:

- 16 gewone PoëzieRevues in de Meervaart en Theater van 't Woord voor gemiddeld 200 bezoekers per Revue;
- 1 VersRevue, 1 Essay en Debat, 3 Versfinale (in Compagnietheater of Stadschouwburg) met gemiddeld 200 bezoekers per voorstelling;
- 1 PoëzieRevueXL (werktitel, nieuwe productie, zie hierboven) met talenten en winnaars wordt uitgevoerd, ook hierbij wordt uitgegaan van een gemiddeld bezoekersaantal van 200.

Buiten Amsterdam wordt uitgegaan van 5x VersRevue, 4x Essay en Debat. In België 2x VersRevue, 1x Essay & Debat.

Totaal aantal verwachte bezoekers 7000, waarvan 4400 in Amsterdam.

Presenterende activiteiten (8)

Jaarlijks organiseren wij diverse presentaties van werk van jongeren, vaak in combinatie met optredens van professionele dichters en in aanwezigheid van ouders en belangstellenden. Per jaar gaat het in elk geval om:

- 2x What comes from afar (jongeren interviewen buitenlandse schrijvers en presenteren hun eigen werk);
- 2x Kasteeljuweel Muiderslot (jongeren presenteren hun gedichten in het Muiderslot);
- 2x Museumpresentaties (jongeren presenteren hun gedichten in o.m. de Fundatie en Kunsthal Kade);
- 1x boekpresentatie in het kader van Poëzie en Omgeving;
- 1x Presentatie werk jongeren bij uitreiking VSBpoëzieprijs.

Vaak completeren we deze lijst lopende het jaar met extra presentaties, al dan niet op verzoek van klanten. Het aantal bezoekers bij deze presentaties varieert sterk: bij Kasteeljuweel zijn jaarlijks rond de 200 bezoekers, bij KunsthalKade ligt het aantal bezoekers op 25 personen. Gemiddeld is rond de 50 personen per presentatie aangehouden.

Talentontwikkeling

Jaarlijks begeleiden we 3 tot 4 jongeren, voortkomend uit de pools van SdP of andere Amsterdamse letterenorganisaties, bij de ontwikkeling van hun talenten. SdP legt daarbij accent op scholing en taal door workshops, lessen en intensieve persoonlijke begeleiding. In 2017 nemen de jonge talenten Lale en Kaoutar deel, beiden voortgekomen uit de praktijk van SdP.

Cultuureducatie

SdP verzorgt een breed scala aan poëzielessen aan een veelheid van groepen: lessen waarin gewerkt wordt met een bundel algemene Nederlandstalige poëzie, lessen rond actuele Nederlandstalige poëzie (in *Vers*), lessen gericht op *creative writing* rond een thema (zoals *Poëzie en omgeving of Poëzie en bedrijf*). Het aantal lessen

⁵ Ter vergelijking: in het kunstenplan 09-12 had SdP jaarlijks gemiddeld rond de 10000/11000 deelnemers, behalve in 2012 toen het aantal opliep tot ruim 14000 deelnemers, dit hing samen met incidentele subsidies voor het internationale project Y-Poetry

varieert: soms verzorgen we losse lessen rond bijvoorbeeld rap, poëzie schrijven op scholen of voor volwassenen, in het kader van de *PoëzieRevue* krijgen deelnemers gemiddeld drie tot vier uur les, en voor *Essay en Debat* gemiddeld vijf uur. In het tweejarig programma *Poëzie van Binnen naar Buiten* krijgen deelnemers per klas gemiddeld twintig uur les op jaarbasis.

Er bestaat ook verschil klasomvang in het svo en vmbo ten opzichte van een reguliere vo. Ook is er in het eerste leerjaar van een vo nog geen scheiding tussen havo/vwo en vmbo. In het vmbo worden daarom aan unieke deelnemers gemiddeld meer lessen gegeven. Voor de groep volwassen en de talenten die de komende jaren aandacht krijgen, trekken we op jaarbasis gemiddeld 60 uur uit. De prognose van de aantallen lesuren en deelnemers voor de komende vier jaar is gebaseerd op de geplande activiteiten en het gemiddelde per schoolsoort van de afgelopen jaren.

Schoolgebonden activiteiten in Amsterdam per jaar

- PO uitgegaan wordt 40 lesuren aan 20 klassen van 25 leerlingen, gebaseerd op ervaring van de afgelopen jaren waarbij scholen als bv. de Avonturijn, de Shri Laksmischool, de Annie MG Schmidtschool bij SdP een vraag neerleggen naar poëzielessen met als doen dat alle kinderen na enige lessen een eigen gedicht hebben geschreven.
- VMBO – de lessen bij het programma PoëzieRevue (3 á 4 lesuren per klas van 22 leerlingen, 9 klassen per keer, samen 350 lesuren en 2500 unieke deelnemers). Daarnaast lesuren voor Poëzie & voorlezen, poëzie & omgeving, poëzie & beeld en algemeen, samen rond de 170 lesuren en 750 unieke deelnemers.
- VO – lessen bij Vers en PoëzieRevue, daarnaast ook de lessen Essay&Debat en lessen bij What comes from afar, lessen zoals rond Dichters van WOI, specifieke lessen rond een bepaalde dichter of stroming. Geschat wordt samen 240 lessen aan 2000 deelnemers.
- SVO – SdP komt ieder jaar op het Viertal College (school voor slechthorenden), het Orioncollege en geeft lessen aan de autisten-klassen van het Munduscollege en verwacht op jaarbasis dat dit zal toenemen.

Niet – schoolgebonden activiteiten in Amsterdam per jaar

- In deze schatting zijn opgenomen de lessen voor de talenten vanaf 2017, regelmatig worden ook workshops poëzie gegeven aan bibliotheken of volwassenen.

Naar schatting worden in Amsterdam rond 900 lesuren besteed aan rond de 6.000 deelnemers. Buiten Amsterdam gaat het naar schatting om totaal 490 lesuren aan rond de 3.700 unieke deelnemers. Daarbij bestaat eenzelfde mix van lesuren per programma als in Amsterdam. Hieronder vallen ook lessen buiten de landsgrenzen.

Samengevat

Het totaal van activiteiten in Amsterdam (941 activiteiten en 10.903 bezoekers/deelnemers) is als volgt samengesteld:

- 22 voorstellingen met samen 4.400 bezoekers
- 8 presentaties met samen 450 bezoekers
- 908 lesuren aan 6.053 unieke deelnemers
- Begeleiden van 3 talenten

Ter vergelijking: in 2014 verzorgde SdP in Amsterdam 21 voorstellingen én presentaties samen met daarbij 3800 bezoekers en gaf 740 lesuren aan 4890 unieke deelnemers – vanaf 2017 wordt dit totale aantal in Amsterdam verhoogd. De activiteiten zijn gespreid over de gehele stad: SdP komt in alle uithoeken van Amsterdam. Lesuren vinden grotendeels plaats op scholen met een diverse populatie, buiten de ring.

3.3 Jaarbegroting met toelichting

Evenals voor de geraamde activiteiten en prestaties uit het vorige hoofdstuk, is de begroting voor 2017 leidend voor de structurele baten en lasten de komende vier jaar. De verwachting is dat de begroting van jaar tot jaar iets zal variëren, samenhangend met onverwachte incidentele plannen en samenwerkingsverbanden (en dus baten en lasten). Zo voerden we in 2014 een project uit in Zeeland dat € 7.000,- opbracht en kostte.

BATEN	SDP	
	jaar begroting 2017	percentages
Directe opbrengsten	€ 75.000	15,4%
Subsidies publiek structureel	€ 257.000	52,8%
Subsidie Letterenfonds	€ 77.000	15,8%
Subsidie Gemeente Amsterdam	€ 180.000	37,0%
Incidentele bijdragen publiek	€ 5.000	6,6%
Incidentele bijdragen privaat	€ 150.000	30,8%
Rente	€ 600	0,1%
TOTAAL BATEN	€ 487.000	100,0%

Directe opbrengsten

Het grootste deel van de directe inkomsten van School der Poëzie bestaat uit bijdragen van onze klanten: scholen betalen voor deelname aan projecten, en daarnaast zijn er inkomsten uit workshops voor volwassenen en projectuitkopen, gezamenlijk voor een totaalraming van ruim 15% directe inkomsten. Op basis van voorgaande jaren is dit een voorzichtige schatting.

Subsidies publiek structureel landelijk

Er is zicht op voortzetting van de structurele subsidie van het Letterenfonds, de regeling voor poëzie educatie geldt ook het komend kunstenplan; het bedrag van € 77.000,-⁶ is het plafondbedrag waarop aanspraak kan worden gemaakt.

Subsidies publiek structureel Amsterdam

De komende jaren is het van belang om te kunnen voorzien in de vraag van Amsterdamse scholen voor voortgezet onderwijs, met name het vmbo. Daarnaast investeren we in verdere samenwerking binnen de stad. Dit resulteert in een hogere aangevraagde bijdrage. De bijdrage van de gemeente bedroeg in de vorige periode € 99.890,-. Nu verzoeken we om € 180.000,-. In onderstaand overzicht wordt deze extra € 80.000,- gespecificeerd onderbouwd.

Nieuwe activiteiten Amsterdam in 17-20 verdeling 'extra' 80.000	nieuw	huidig	samen 17-20
Lessen, methodes en samenwerkingsprojecten	€ 15.000	€ 9.000	€ 24.000
PoëzieRevues op niveau 2012 en daarvoor	€ 50.000	€ 42.500	€ 92.500
Cluster Vers incl. manifestatie Amsterdam	€ 0	€ 35.000	€ 35.000
Poëzie van Binnen naar Buiten	€ 0	€ 5.000	€ 5.000
Algemene lasten, extra publiciteit en indexering	€ 15.000	€ 8.500	€ 23.500
	€ 80.000	€ 100.000	€ 180.000

Nieuwe activiteiten in Amsterdam 17-20

De € 15000 onder het kopje 'lessen, en methodes' is opgebouwd uit jaarlijks begeleiden van talenten (€5000,-), extra methodieken ontwikkelen i.v.m. thema Read My World (€5000,-), met Oba en letteren-educatie-organisaties werken aan aanbod in Amsterdam én jaarlijks symposium (€5000,-).

De € 50000 is ter honorering van de vraag naar PoëzieRevue trajecten voor vmbo-scholen, met dit extra bedrag kunnen op jaarbasis minimaal 16 (vmbo)scholen per jaar meedoen, tegenover nu 8 per jaar. Tevens wordt uit dit budget innovatie van de Revue en de PoëzieRevueXL met alle winnaars van een jaar in de Schouwburg voorzien. De € 15.000 onder algemene lasten bestaat uit € 5000,- voor gedeelde publiciteit voor de letterenorganisaties in Amsterdam, € 7500,- structureel voor indexering lonen en vergoedingen free-lancers en € 2500,- voor verdere ontsluiting van het lesmateriaal per jaar.

Incidentele bijdragen publiek

Naast structurele publiek bijdragen verwacht SdP jaarlijkse bijdragen van andere gemeenten voor activiteiten in hun stad of regio. Zoals gebruikelijk worden deze, afhankelijk van het project, meestal elk jaar opnieuw geworven.

⁶ Voor de periode 2017-2020 is dit het bedrag wat het Letterenfonds maximaal op jaarbasis beschikbaar kan stellen.

Incidentele private bijdragen

De afgelopen vier jaar heeft SdP ruime ondersteuning gehad van Fonds 21 en het VSBfonds en diverse andere fondsen en subsidiegevers. Het gemiddelde van jaarlijkse ondersteuning van private fondsen in de periode 2013-2016 is ook voor de komende jaren voorzien. Met het VSBfonds zijn mondeling afspraken gemaakt over verder ondersteuning van Vers, hun bijdrage zal op jaarbasis rond de € 100.000,- uitkomen. Fonds 21 heeft SdP uitgenodigd om een nieuwe projectaanvraag voor PBB in te dienen, deze activiteiten dienen echter vooral buiten Amsterdam plaats te vinden.

Directe inkomsten en private bijdragen zullen naar verwachting rond de 47% aan eigen inkomsten genereren.

LASTEN	SDP	
	jaar begroting 2017	percentages
Beheerslasten personeel	€ 52.500	10,8%
Beheerslasten materieel	€ 20.750	4,3%
Activiteitenlasten personeel	€ 274.500	56,4%
Activiteitenlasten materieel	€ 139.850	28,7%
TOTAAL LASTEN	€ 487.600	100,1%

Beheerslasten personeel

Ten opzichte van het lopende Kunstenplan blijven de beheerslasten gelijk. Een deel van deze kosten wordt direct toegerekend aan projecten – een praktijk waarmee SdP al jaren werkt.

Beheerslasten materieel

SdP heeft een klein kantoor aan de Prinsengracht, zij deelt het gebruik met theaterstudio Studio 239 en maakt ook ruimte voor initiatieven zoals Luid en Duidelijk (declamatieconcours) en Junigedicht (poëzie in het Westerpark). De kosten worden waar mogelijk zo laag mogelijk gehouden en evenals de beheerslasten personeel doorberekend aan de verschillende programma-groepen zoals beschreven in de aanvraag. Onderstaand overzicht geeft de totale kosten weer zoals beschreven in het inhoudelijk plan.

Begrotingstotaal verdeeld over programma-groepen	
Lessen, methodes en samenwerkingprojecten	€ 54.100
PoëzieRevue's	€ 147.500
Cluster Vers incl. manifestatie Amsterdam	€ 190.000
Poezie van Binnen naar Buiten	€ 60.500
Algemene lasten SdP	€ 35.500
	€ 487.600

Activiteitenlasten personeel en materieel

De activiteitenlasten personeel en materieel stijgen de komende periode, samenhangend met de uitbreiding van activiteiten. Deze keuze hangt tevens samen met onze uitdrukkelijk ambitie – en een van onze *unique selling points* - om altijd, op alle terreinen, structureel hoge kwaliteit te leveren. Daar hangt nu eenmaal een prijskaartje aan. Daarnaast is extra budget gereserveerd voor talentontwikkeling en publiciteit en marketing van de gezamenlijk Amsterdamse literaire organisaties.

SdP is ook betrokken bij een project om de overlast voor de buurt door de aanleg van het metrostation bij de Weteringschans te verzachten en schreef met kinderen regels voor een vrolijke multiculturele Wordenstroom op de Vijzelgracht.